

imeti pravico, da te uredbe potrdi, ali pa jih ne potrdi. Ali pa ima ban to pravico? Ne! Uredbe, o katerih je izjavil državni svet, da so zakonite, ali o katerih se državni svet ni izjavil v mesecu dni, ban mora razglasiti. Uredbe pa, o katerih je državni svet izjavil, da so nezakonite, ban ne sme razglasiti. Kje se potem kaže bano-va pravica potrjevanja?

Smisel pa ima banova pravica razglašanja, torej promulgacije banovinskih uredb. V promulgaciji bo posvedočil ban, da je bano-vinska skupščina v tej in tej seji tega in tega zasedanja sprejela uredbo in da je bila predložena uredba državnemu svetu ter da je državni svet izjavil, da je uredba zakonita, ali pa, da se državni svet ni izjavil v določenem roku. Uredba, ki ne bi imela te posve-dočbe, ne bi pomenila pravno nič in ne bi vezala nikogar. Posve-dočba glede predložitve državnemu svetu pa bo imela nadalje po-men zaradi tega, ker se bo vprav iz posvedočbe videlo, katere uredbe lahko preskušajo sodišča glede zakonitosti in katerih ne.

Zmotno je avtorjevo mnenje, da kaže ime »monopol« na dr-žavo. Kajti beseda »monopol« ne prihaja od monos = sam in polis = država, kakor misli avtor, ampak od monos = sam in polein = prodajati.

Dr. Joso Jurkovič.

Književna poročila.

Dr. Dolenc Metod in Maklecov Aleksander: Sistem celokupnega kazenskega prava kraljevine Jugoslavije. Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1934. Strani 413. Cena 200 Din.

S to knjigo se nam je izpolnila davna želja; dobili smo sistematični pregled našega celokupnega kazenskega prava. Knjiga ne upošteva le določb kazenskega zakonika, marveč tudi določbe vojaškega kazenskega zakona, zakona o tisku in določbe stranskih kazenskih zakonov. Določbe vojaškega kazenskega zakona, ki so sorodne deliktom, določenim v obč-nem kazenskem zakonu, obravnava knjiga tam, kjer govori o dotičnih zločinih občnega kaz. zakona; posebnim zločinom zoper vojaške službene dolžnosti pa je posvečen poseben oddelek (§ 109). Posebni oddelki so določeni tudi za kršitve imaterijalnih pravnih dobrin (avtorsko pravo, zaščita industrijske svojine (§ 68), kaznivim dejanjem zoper pravil-nost volitev (§ 103) in kaznivim dejanjem glede državne ureditve tiska (§ 104).

Vsa snov je razvrščena v tri oddelke. Prvi oddelek (uvod) daje med drugim kratek pregled kazensko-pravnega slovstva, našega in tujega, zgodovino, vire in razčlenitev našega celotnega kazenskega prava. Po-sebno važen je del uvoda, ki govori o osnovnih smereh v teoriji kaz. prava. Pregled glavnih znanstvenih doktrin (šol) kazensko-pravne znanosti (§ 3) bo odpiral dijakom pogled v kazensko-pravno znanost; nič manj

važen pa je ta pregled tudi za praktike. Naši praktiki so izšolani večidel še v duhu prejšnje zakonodaje. Treba jim je novega duha modernega kazenskega prava v smislu sodobnih znanstvenih smeri. Prejšnji avstr. kaz. zakon je imel ozke kazenske okvire. Individualizacija kazni je bila otežkočena, če bi bil sodnik odmeril kazen v zakonitem kazenskem okviru. Mnogo kaznivih dejanj, ki so danes prestopki, je bilo po prejšnjem kaz. zakonu uvrščeno med zločinstva n. pr. usmrtitev deteta, motenje vere itd. Niti kvalifikacija posameznih zločinov niti kazni niso več ustrezale miselnosti nove dobe. Zato se je pri odmeri kazni vkoreninila praksa, da je sodnik najprej določil, kaj je olajševalno, kaj obteževalno. Nato je vzel za podlago odmere kazni spodnjo mejo kazenskega okvira (najmanjšnino). Če so prevladovale obteževalne okoliščine, je nekoliko prekoračil najmanjšnino, če so prevladovale olajševalne okoliščine, pa je praviloma uporabil določbe o omilitvi kazni in odmeril kazen izpod kazenskega okvira. Ta način odmere kazni je postal tipičen in je morda ustrezal določbam starega kaz. zakona, nikakor pa ne ustreza več sedanjemu zakonu. In vendar se je ta stara praksa odmere kazni vzdrževala deloma tudi po 1. januarju 1930; in to ne glede na to, da je novi zakon itak izpremenil mnogo prejšnjih zločinov v prestopke in da je novi zakon znatno razširil kazenske okvire. Prejšnje kazensko sodstvo je videlo predvsem le zunanje kaznivo dejanje (uspevek), ni se pa zadostno pečalo s storilčevo osebnostjo: ni razlikovalo dovolj točno med priložnostnim (aktualnim) in profesionalnim (kroničnim) zločincem. Naš zakon ima dovolj široke kazenske okvire; spodnji del okvira je določen za priložnostne, gornji za profesionalne zločince. Sodnik mora torej, preden odmeri kazen in preden se bavi detajlno z olajševalnimi in obteževalnimi okoliščini, presoditi, ali bo vzel za podlago odmere kazni spodnji ali gornji del kaz. okvira. Nato si ogleda še v detajlu posamezne olajševalne in obteževalne okoliščine. Za višino kazni torej niso odločilne detajlne olajševalne ali obteževalne okoliščine, marveč tip zločinca; to je: ali je dotični zločin tipičen za storilca, ali je v skladu z njegovim značajem in njegovim dosedanjim vedenjem, ali je zločinsko nagnjenje globoko vkoreninjeno v storilčevem značaju (zločinci iz navade, po poklicu). V takem primeru je torej kazen odmeriti v gornjem delu okvira, spodnji del okvira pa velja le za storilce, ki so zagrešili zločin po vplivu zunanjih okoliščin, n. pr. v bedi, izkušnjava (priložnostni zločinci). To smo navedli, ne da kritiziramo delovanje sodišč, marveč le radi tega, da poudarimo, kako potrebno je bilo, da sta se avtorja bavila v knjigi z osnovnimi smermi v sodobnem kazenskem pravu. Praktiki naj ne bo le detajlno orijentiran o vsebini posameznih določb zakona, on se mora uglobiti v duha zakona, v osnovna načela kazenskega prava. S temi načeli se pa lahko seznanijo iz sistematične obdelave kaz. prava; komentarji nudijo le detajlno orientacijo o posameznih določbah brez organske zveze. Zato priporočamo vsem praktikom, naj si prečitajo vsaj ona poglavja, ki govorijo o osnovnih smereh modernega kazenskega prava. Kdor dela v praksi, ve, kako važna je sistematična obdelava zakona tudi za praktika. Zato je treba pozdraviti, da je posvečen precejšen del knjige splošnemu delu kazenskega prava.

Drugi oddelek knjige govori o občem delu kaz. zakona. V tem delu obravnavata avtorja osnovne pojme kaz. prava, in sicer po sistemu tri-

delbe (kaznivo dejanje, storilec, sankcija). Nekateri sestavki v tem delu knjige se naravnost odlikujejo po preglednosti, jasnosti in lepi dikciji. V kratkih besedah je težko izčrpati snov v toli važnem vprašanju kot je n. pr. vračunljivost (§ 15), krivda (§ 17) in kazenska odgovornost mladostnih oseb (§ 16). Pravilno smatra knjiga vračunljivost za pogoj krivde (str. 73, 83, 93). Brez vračunljivosti ni krivde. S tem opušča »Sistem« stališče, ki ga v tem pogledu zagovarjajo motivi k prvemu osnutku našega kaz. zakona. Na kratko je tudi omenjeno pojmovanje krivde po normativni teoriji (str. 83). Težkoče bi nastale pri rehabilitaciji, če se smatra, da je pogojno obsojeni oporečen, dasi je minila preskusna doba brez prikora (str. 118). Pogojno obsojeni bi moral čakati — to cmenjata avtorja sama (str. 200) — na rehabilitacijo dlje časa, ko nepogojno obsojeni, ker se sme pri pogojnih obsodbah šteti petletna doba po § 90. k. z. šele od dne, ko je brez prikora pretekla preskusna doba; če pa je bila pogojna obsodba radi slabega vedenja (obsodbe) že prej preklicana in kazen izvršena, šteje petletna doba (§ 90 k. z.) že od takrat. Doslej v praksi v tem pogledu niso nastale težkoče; če bi pa začela sodišča različno tolmačiti določbo § 68 k. z., bi ne kazalo drugo, kakor novelirati določbe §§ 65—68. k. z. po vzorcu češkoslovaškega osnutka.

Tretji oddelek knjige obravnava posebni del kazenskega zakona in sporednih zakonov kazenskopravne vsebine. Avtorja sta razvrstila snov po dveh osnovnih vidikih: zločini zoper posameznika in zločini zoper občestvo. Iz didaktičnih razlogov se obravnavajo najprej zločini zoper posameznika, ker se pri razlaganju deliktov zoper interese občestva govori o pojmi, ki so že objasnjeni v onem delu knjige, ki govori o zaščiti pravnih dobrin posameznika. Divji lov kvalificirata avtorja po § 322 k. z., praksa izvemši stol sedmorce ga kvalificira kot tatvino. Seveda je zgrešeno eno kakor drugo, ker sta oba delikta (§§ 314 in 322) naperjena zoper lastnino; gre le za to, kaj je manj zgrešeno. Ko bo dobil veljavo zakon o lovu, bo postala zmeda še večja. Ves ta kaos se ne da odstraniti niti s teoretičnimi razmotrivanji, niti z judikaturjo, marveč le s tem, da se uvrstijo v kazenski zakon posebne določbe o neupravičenem lovu in ribarjenju.

»Sistem« je izvršten učbenik za dijake, služil bo pa tudi praktikom, ki se hočejo poglobiti v duha novega kaz. zakona. Knjiga je pregledno spisana, dobro redigirana, dikcija jasna, jedrnata, lahko razumljiva, jezik lep, dasi se z nekaterimi izrazi ne strinjamo.

Končno naj nam bo dovoljeno, da omenimo ob tej priliki še nastopno: Kdor prečita to knjigo naših dveh odličnih kriminalistov, ne najde v njej niti ene opazke o tem, da ne ustreza zakon sam ali da ne ustreza ta ali ona določba sodobni kazensko-pravni vedi. To poudarjamo zbog tega, ker so se pri nas slišali glasovi, da naš zakon ni modern in da je le kopija zastarelega nemškega osnutka iz l. 1909. V uvodnih besedah pravita avtorja, da se bo materialno kaz. pravo pri nas gotovo še izpopolnjevalo in preoblikovalo, toda njegovo osnovno moderno ogrodje bo ostalo morda polstoletja, morda še več, (IX). Res je, da zakon še nipo vse izglajen. Treba bo še to ali ono preoblikovati, da bo bolj jasno in bolj razumljivo. Kljub temu pa moramo reči, da je enotni kaz. zakon za nas Jugoslovane toli važna narodna pridobitev, tako važno delo državnega

in narodnega edinstva, da to delo daleko odtehta one malenkostne hibe, ki jih je večidel že popravila novela in ki jih z lahkoto uravna razumna sodna praksa. Tudi Nemcem je šlo takrat, ko so ustvarili novi kaz. zakon, predvsem za to, da se zakon čim prej uzakoni; rade volje so žrtvovali razne nedostatke zakona veliki ideji narodnega edinstva. Mirne vesti lahko trdimo, da je naš kaz. zakon tak, da smo lahko nanj ponosni, nekatere določbe, zlasti one o kaz. odgovornosti mladostnih oseb pa je označil že Čubinski, pravnik svetovnega slovesa, kot take, da spadajo med najnaprednejše na svetu. **Dr. Avgust Munda.**

Dr. Krek Gregor: Lastnina na divjačini. Posebni odtisek iz »Spomenice Mauroviču ob njegovi šestdesetletnici«; Beograd, 1934. 68 strani.

Da sem hitro pograbil pred oči mi prišlo brošuro, temu sta bila vzrok ne le predmet razprave, temveč tudi osebnost avtorjeva. Nisem se varal, zvedel sem cel niz izvirnih in rečem že sedaj — po svojem naziranju pravih misli o problemu pridobitve lastnine na divjačini. Že v nekem člankiču pred več nego 20 leti (Cenitev škode prilovskih tatvinah: Sl. Pravnik 1913, št. 6., str. 169, odločbi kas. dvora na Dunaju z dne 28. IV. 1913 Kr. I. 101/13-5 ter 18. XI. 1912 Kr. I. 283/12-4.) se pridružujem oni izmed nasprotujočih si odločb, ki pravi, da je prištevati divjačino v prostem lovskem revirju po § 295 o. d. z. šele tedaj premičninam, ko je bila ta divjačina ujeta ali ubita. Ko gre za ugotovitev neposredne tatinske škode, prihaja torej v poštev zgolj vrednost ustreljene divjačine. Seveda s tem ni izključeno, da utegne imeti okradeni lovski gospodar še večjo škodo. Mnogo bolj je bila vseh prijateljem lova nasprotna odločba, da se mora določiti vrednost ukradenega blaga tudi pri lovski tatvini po škodi, ki jo ima radi tatvine okradeni, ne pa po dobičku tatu. Torej ni upoštevna vrednost mesa ubite divjačine, temveč vrednost še žive divjačine. Predvojna judikatura je silno kolebala v navedenih dveh pravicah in je žal upravičen očitek, da so sodbe ene in druge vrste imele svoj izvor v simpatijah in antipatijah do lovskega sporta. Pravnemu čutu so se najbolj upirale kazenske sodbe radi poskušene lovske tatvine v družbi (§§ 171, 174b avstr. k. z.). Dandanes imamo na razpolago prekršek po § 88 l. z. z določbo § 91 odst. 3. l. z., dalje pa še poleg drugih sankcij prestopke po § 322 k. z., a dvomov še več, kdaj in kako uporabiti eno ali drugo določbo ali obe zapored pred različnimi forumi. Kako da je reševati konkretne pravne spore iz tega področja pred civilnim sodnikom — o tem si že celo doslej nismo mogli polagati računa. Pritrjujem naziranju, da se sučejo vsa ali pa vsaj velika večina spornih vprašanj okoli problema pridobitve lastnine na divjačini, ki je predmet vzorne dr. Krekove razprave.

Avtor pričenja svoja razmišljanja pri našem novem zakonu o lovu (l. z.), ki sicer jasno gornjega problema ni rešil (§§ 1, 3, 4, 37 l. z.), ker vzbuja še domnevo, da mora lovski upravičenec izvršiti privojitveno dejanje bodisi sam bodisi kdo drug v njegovem imenu. A določbe lovskega zakona dajo razumeti dovolj točno (§ 958 nem. drž. zak.) vsaj v negativnem smislu, da svobodna žival še ni last lovskega upravičenca. Navidezno mnogi predpisi na okoli poudarjajo, kakor bi šlo le za prisvojitve lovskih živali kot ničijih stvari (§ 960 nem. drž. zak. primerjaj pripombo pod 6a str. 5 raprave) po lovskem

upravičencu, a tu se pojavi vprašanje o lastnini, kadar si prisvoji divjačino neupravičena oseba. Avtor kritično prerešetuje sodobne teorije o slednjem vprašanju, posebno še takozvano reprezentančno, ki pravi, da je drug okupant neprostovoljni namestnik lovskega upravičenca v pridobitvi lastnine, Andersovo, po katerem gre tudi pri od drugega ujeti ali ubiti divjačini za ničije stvari, ki da so pa pridržane prisvojitvi lovskega upravičenca po zakonitem predpisu. Celo znani moderni Klangov komentar se povzpne do nekaj čudne trditve, da tu postane dobroverni tretji pridobitelj vobče [ne le izjemoma] (§ 367 o. d. z. in čl. 306 trg. zak.) lastnik ubite divjačine.

Avtor prehaja nato na lastno rešitev problema z osnovno trditvijo, da ne gleda naš državljanski zakonik na lovsko pravico le zgolj iz vidika okupacije, temveč tudi na to, kje in kdo jo izvaja. Razločuje namreč med lovskima pravicama na tujem (§§ 292, 383, 477, 503 o. d. z.) in na lastnem zemljišču (§ 295 o. d. z.). Ni res, da bi bila slednja določba zgolj »pravna mrtvorojenka« (Randa), marveč je postalo rimsko okupacijsko načelo (§ 383 o. d. z. in drugi) po ekonomskem zgodovinskem razvoju (str. 27—30, prip. 31 do 32 b) že v bivši Avstriji z lovskim patentom 5. III. 1849 drž. zak. 194 več ali manj obsoletno. Končno prihaja avtor do zaključka, da je lovska pravica sedaj in celo iz vidika našega l. z. vobče pravica na lastnem zemljišču (str. 33 prip. 35) in to tudi v primerih, kadar lastnik zemljišča na njem ne sme loviti (§§ 4 in 5 l. z.), temveč mora prepuščati, da se daje v zakup. Divjačino na zemljišču je smatrati kot nekak prirast, ne pa kot samostojno premično stvar, dokler ni ulovljena, ali ubita ter prisvojena. Ko se pa slednje zgodi, čeprav ne po lastniku samem, je pridobil on lastnino na tej divjačini, prav kakor sicer na odločenih sadežih. Prav tako, kakor pri zakupniku zemljišča, je pri zakupniku občinskega lovišča. On postane lastnik od kogarkoli prisvojene divjačine, ker pač izvršuje le eno od pravic zemljiškega lastnika. Avtor primerja potem še to od sebe ustvarjeno konstrukcijo z mnogimi primeri privatnega in javnega prava, kjer nastopi od enega pravnega subjekta zahoteni uspeh v interesni sferi drugega. Pri tem avtorju ne napravlja težav v enomer poudarjana potrebnost posebnega prisvojitvenega dejanja za pridobitev lastnine; slednja pač ne prihaja do gospodarsko-pravnega pomena, če se nahaja ubita ali ujeta divjačina neznano kje v lovišču, treba je prisvojitve od kogarkoli, da nastane pravni interes (zahteva). Sicer pa to ne velja o živalih v zverinjskih ali takih, ki že nosijo takorekoč na sebi znake pridobljene lastnine (zanimiv primer, na strani 57, prip. 54, razprave se je zgodil lani tudi pri nas).

Sklepno preskuša avtor svojo pravno konstrukcijo na praktični uporabi zakonitih sankcij zoper kršitve lovske pravice. Pri tem moram poudarjati iz spominov svojega življenja, da ustreza njegova teorija tudi občemu ljudskemu naziranju. V prejšnji dobi se je ljudstvo vedno upiralo lovskim pravicam privilegirancev na tujem zemljišču, tudi sedaj se pojavlja odpor zoper »prisilno« zakupodajo lova, ampak vedno so govorili in govorijo le o lovski tatvini. Le da je imela taka tatvina poseben značaj, ker storilca — prav tako kakor tatvina v tujem gozdu — ni onečaščala. Zdi se mi, da je tukaj iskati kriminalno politične vzroke za uzakonjenje posebnih kazenskih določb za kazniva dejanja te vrste.

Pri nas se (v novem kaz. zakoniku) to ni zgodilo, vendar mislim, da ni zaprek uporabljati tudi glede lovske tatvine občo določbo § 314 k. z., ki jo utegnejo uspešno dopolniti določbe o prekrških po l. z. (§ 88 l. z.). Na stališču pojmovanja Krekovich teza o pridobitvi lastnine na divjačini je pač prav lahko sklepati na »odvzem« tuje premične stvari, v tem ko je bilo mnogo težje in bolj prisiljeno smatrati po § 171 avstr. k. z., da je lovski tat odvzel tujo premakljivo stvar iz posesti drugega. Kar se pa tiče zasledovanja lastnih »imovinskih koristi«, povem tu le, da v pre mnogih letih svojega praktičnega udejstvovanja še nisem imel opraviti z obdolžencem, kateremu bi se zamoglo po pravici njegovo dejanje v tujem lovišču pripisovati čistemu sportnemu čutu ali celo ljubezni do narave. Tako pač utegneš uživati na lovu tudi brez puške, kaj še brez nastavljanja zanj!

Dr. Edvard Pajnič.

Frank Stanko: Kazneno pravo. II. Posebni dio; 1. svezak: Osnovi diobe posebnog dijela i zločini protiv života i tijela. Naklada »Obnove«. Zagreb, 1934. Str. 114. Cena 45 Din.

Komaj tri mesece po tem, ko je bil objavljen novi kazenski zakonik z dne 27. januarja 1929., je že izšla knjiga »Kazneno pravo«, ki pravi na naslovni strani, da je bila spisana od dr. Josipa Šilovića »uz saradnju dr. Stanka Franka«; obsegala je le »I. Opći dio«. Takó naglo izdanje se je dalo doseči le na ta način, da je ostalo prejšnje Šilovićevo delo o istem predmetu podlaga, a novote so bile vrinjene na mesto brisanih ali izpremenjenih partij iz prejšnjih izvajanj. Čez pet let je izdal Frank (na pobudo Šilovićevo) sam samostojno obdelan »Posebni del kazenskoga prava« kot dopolnitev k splošnemu delu, vendar od tega v pričujoči knjigi samo prvi zvezek. Le-ta obseza samostojno poglavje o podlagah za razdelbo posebnega dela (str. 1 do 30), za tem pa pravcato monografijo o kaznivih dejanjih zoper življenje in telo (str. 31 do 112). Primerjanje knjige o posebnem delu z ono o občnem delu pokaže veliko odliko Frankovega samostojnega dela v tem, da se preiskavajo problemi vsestransko temeljito, po možnosti tudi izčrpno, tako da ustrezajo hkratu potrebam teorije in prakse in zbog tega nudijo dobre temelje za rešitev tudi takih vprašanj, ki jih utegne življenje na dan spraviti še preko sedajšnjega stanja stvari: Frank hodi svoja pota, ne posnema, ostvarja posebna pravila tolmačenja. Tudi tam, kjer mu ne bi radi sledili, je izviren in zajemljiv, daje priliko za smotreno razmišljanje, ki zopet oplaja vedo. Če n. pr. deli »posebni del« na dvoje delov: 1. Kazniva dejanja zoper pravne dobrine posameznika in 2. Kazniva dejanja zoper pravne dobrine zajednic, pa ustanavlja pri prvih kot prvi odsek: »Pravne dobrine pojedince političnega izvora«, bi pač ne pričakovali, da pridejo na to »Kazniva dejanja zoper življenje in telo«. Raz stališče Frankove označbe pravnih dobrin (str. 3., 7.) pa je to seveda opravičljivo. Nam bi se pač neprimerno bolje zdelo, ko bi se njegova razdelitev pravnih dobrin držala že davno utrjih potov. Če naj bi se pa uvedel vendar le nov naziv, bi se moral glasiti nekako tako: »Kriminalnopolitično ustanovljene pravne dobrine posameznih oseb«; ta smisel bi bilo treba izraziti, drugače nimamo na razpolago, a poudarek tega smisla bi bil — seveda — vendar superfluum. — Razdelitev po obeležju bitja kaznivih dejanj je Franku lepo uspela. Zlasti treba poudariti njegovo zaslugo, da se je na primernem

mestu lotil obdelave problema »Kazenskopravne namere«. Z njim je doslejšnja jugoslovanska kazenskopravna književnost pač naravnost mačehovsko postopala. Pisec teh vrstic sem v svojem »Tolmaču« dal prvi razlago pojma »namere« v zvezi z »naklepom«; napisal sem o istem predmetu nekoliko mesecev preden je izšlo Frankovo delo, razpravo, ki pa, žal, čaka v Beogradu še vedno, da pride v tisk. Sedajšnja Frankova izvajanja zategadelj pozdravljam, ker je prišel do istih načelnih zaključkov, toda izraza za podvrsto namere »tendenciozna namera« ne bi podpisal. To pomenja jasno razlago po načinu »idem per idem«. Poglavje o »normativnih elementih bitja dejanja« (t. j. o takih sestavinah dejanskega stanu, ki jih mora sodnik ugotoviti, ker jih zakonodajalec ni jasno določil) prinaša mnogo luči. In vendar motijo neke trditve, kakor n. pr. one na strani 38., da je (nek) normativni element »primarno deskriptivne prirode, da pa je za ugotovljenje potrebno sodelovanje sodišča, ki ima regres na pravila izkustva«. To je precej temno povedano, zlasti kar se tiče »regresa«... Zdi se, da je avtorja zavedla želja po izvirnosti do neke vrste »preduhovitosti«. — Zabeležili bi lahko še nekoliko sličnih stavkov, toda ni, da bi jih iznašali, ker nikakor ne bi hoteli zabrisati splošnega izvrstnega vtisa, ki ga napravlja smotreno, prilično široko izvedeno obravnavanje problemov. Frank se bavi pri dogmatični razlagi elementov dejanskih stanov takorekoč z vsako besedo predpisa. Spričo obsežnosti in temeljitosti prikazane monografije moramo naravnost izjaviti, da pomenja ona znanstveno delo, ki mu ga doslej še ni para, kar se tiče publikacij iz posebnega dela kazenskega prava v Jugoslaviji. Želimo, da ostanejo vsi nadaljnji »sveski« vsaj relativno na isti višini, seveda pa tudi to, da bi sledili v krajših dobah, kakor se je pripetilo pri izdaji začetka posebnega dela za občnim delom. Pa še eno bi želeli: Avtor navaja takoj za vsakim poglavjem svetovno (zlasti nemško) literaturo precej izčrpno; pogrešamo pa citiranje marsikatere razprave naših domačih avtorjev.

Dr. Metod Dolenc.

Skala Anton: Zavodi za vaspitanje dece i mladjih maloletnika sa gledišta savremene kriminalne politike. Izdanje Doma maloletnika. Beograd 1934. Str. 99 (v cirilici).

G. Anton Skala, referent ministrstva prosvete, nas seznanja v tej svoji knjižici s stanjem zavodov za vzgojo otrok in mlajših maloletnikov v naši državi. Navaja predvsem podatke o razvoju teh zavodov in o njih razvrstitvi, nato označuje način upravljanja in vzdrževanja zavodov v zvezi z obstoječimi predpisi in pravilniki. Sledi poročilo o zgradbah zavodov in posestvih, o uradnem osebju in o gojencih. V posebnih poglavjih obravnava pisatelj vprašanja o vzgojnih načelih, o šolah, čitalnicah in gledališčih v zavodih, o disciplinskih sredstvih in o zdravstvenih ustanovah. Na kraju pregleda so navedeni podatki o skrbstvu za maloletnike po izpustu iz zavoda. Posebno zanimivi so odlomki iz avtobiografij gojencev samih (str. 50—56).

Teoretični del knjižice se naslanja v glavnem na znano delo nemškega kriminalista Ericha Wulfena o kriminalni pedagogiki. Načela kriminalne pedagogike so žal oblikovana nekoliko preohlapno: »Upravnik zavoda treba da zameni oca, a vaspitač majku.« (Str. 35.) »... Deca, vaspitač i nadzorno lice treba da stvore jednu jednorodnu celinu, jedinico

ljubavi, trpeljivosti i dobrote« (Str. 36). Prav tako so le na splošno označene naloge moralne vzgoje: »Zadatak moralnog vaspitanja je... da se štetne sklonosti preduprede i da se dobre sklonosti razvijajo i jačaju.« (Str. 60.)

Na več mestih omenja pisatelj povsem objektivno precej važne nedostatke sedanje ureditve zavodov: neprimerne zgradbe in prostore, pomanjkanje strokovne pedagoške predizobrazbe pri vzgojnem osebju in pod. Opozarja tudi na to, da »uprave zavoda u najviše slučajeva nemaju nikoga, na koga bi se obratile, da nadje mesto za otpuštenog pitomca.« Že glede na navedene pisateljeve lastne ugotovitve zveni nekoliko preoptimistično avtorjev sklep, da je »naša država učinila sve što je najbolje v pogledu zaštite mladine,« da je »omogućila da se može rad ovih zavoda vršiti po najmodernijim načelima kriminalne politike« (predgovor, str. 3).

Naznanjeno knjižico, ki je lično opremljena ter vsebuje več preglednih statističnih tabel in fotografskih posnetkov, smatramo lahko kot prvi poskus informativnega pregleda celotnega stanja naših zavodov za vzgojo otrok in mlajših maloletnikov, ki izpopolnjuje v tem pogledu občutno vrzel v naši strokovni literaturi. **A. Maklecov.**

Dr. Franolić V.: Protekcijonizam u prošlosti i sadašnjosti. Ekonomsko-politička studija. Zagreb 1934; XI+305 strani.

Vsebina knjige je na kratko ta-le: Prvi, historični del, prikazuje, kako vodi protekcijonizem k imperijalizmu velikih držav in splošno k sodobnemu gospodarskemu nacionalizmu. Drugi del naj dokaže, da povzroča protekcijonizem po svojem bitnem učinkovanju hipertrofijo stoječih kapitalov in preobljudenost z vsemi škodljivimi posledicami. Tretji del je namenjen teoretični tezi, da zahteva sedanja doba »svobodno cirkulacijo kapitalov« ter da preti, ako se ta ne bi uveljavila, vsemu civiliziranemu svetu gospodarski in socialni polom. Pisatelj zatrjuje, da ni bilo še nikoli toliko nelogičnosti kakor danes. Največji del krivde očita protekcijonizmu in skuša prikazati, kako bi postalo po uvedbi svobodne mednarodne trgovine vse neprimerno boljše.

Posito sed non concessio, da se je pisatelju dokaz o vesoljni krivdi protekcijonizma posrečil, vsa njegova obetanja, vsi ti »bi« še dolgo niso niti senca dokaza, da bi bilo ob veljavi svobodne mednarodne izmenjave blaga, kapitalov in delovnih moči kaj bolje. Nekterim narodom bi ta sistem pač prinesel obilno blagostanje, večini pa javeljne. V neizprosni borbi vseh proti vsem za nabavišča in razpečevališča bi močni, tisti, ki sta jih narava in sreča bogato obdarili, kmalu zaslužnili druge. Notranja lepa logika vseh teh lepih dokazov o edini upravičenosti svobodne trgovine praktično pred človeškim egoizmom ne obstane. Celo tista matematično eksaktna bajka o angleškem suknu in portugalskem vinu, ki jo pripoveduje borzni špekulant Ricardo v dokaz vsezveličavnosti svoje teze, velja le na papirju; radi neizbežnih posledic svobodne trgovine pa dokazuje nasprotno potrebo, da se vsak narod pobrigaj za gospodarsko samostojnost. Če bi bili izdelovali Portugalci še nadalje sami sukno, ko so ga utegnili proizvajati vendar ceneje kakor Angleži, bi se ne bili znašli v položaju, ki ni samo malo zavidljiv, marveč še smešen povrh. Sistem, ki ga avtor tako priporoča in ki je prav za prav le pogled, ki ga imata na narodno gospodarstvo raz svoje specialno strokovno zrelišče

trgovec in prevoznik, se mora spričo razmer, kakoršne so, avtomatično, brž sprevreči v svoje nasprotje. To je velika škoda, kajti nam vsem tlači protekcijonizem življenjsko raven prav hudo globoko, toda dokler se eksperimentalno ne izkaže, da morejo s svobodno trgovino tudi manjši narodi zares najti trajno solnčno mesto, se bodo ti branili pač s protekcijonizmom. Naj ima notranja, stvarna logika svobodne trgovine ob privajenih predpostavah še tako dokazno moč, hoteti približati to metodo gospodarske politike z literarnim priporočilom v sedANJI dobi vsaj za milimeter bližje k praksi, je za zdaj še poskus z nepripravnimi sredstvi.

Novih argumentov avtor ne pošilja zoper protekcijonizem v fronto, pač pa zna zbrati z metodično spretnostjo starejše, že znane v tesno sklenjene vrste. Pisatelj črta z velikimi potezami, nanaša site barve in spravlja teoretično doktrino z dejstvi, kakor jih opisuje, v dobro preračunjeno skladje. Besede mu teko v preprostem a ne vulgarnem slogu prepričevalno in se kopičijo v eno samo gromadno obtožbo-obsodbo. Komur ni teren dobro znan, bo na podlagi te argumentacije kaj lahko prišel do prepričanja, da je protekcijonizem največji škodljivec človeškega rodu.

Želeli bi si kaj več knjig v jugoslovanski gospodarski književnosti, ki bi po preglednosti in po prijetno gladki besedi nalikovale okusno opremljeni knjigi dr. Franolića.

Ogris Albin.

Dr. iur. & dr. phil. Flandrak Fritz: Die Praesumptionen im Strafrecht. Wien, 1933. Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung. Str. 140.

Ta knjiga, ki je trd oreh, pa če se vanjo zaglobiš, postane dober ključ za razumevanje, kakšna bodi pravilna zakonodavna tehnika. Pisana je za avstrijsko zakonodajo, pomembna pa za vsako. Obravnava samo »*praesumptiones iuris et de iure*«. Če se glasi pravni predpis tako, da se mora vzeti, čim je dokazana činjenica A, da je dokazana činjenica B, tedaj postane le činjenica A odločilne važnosti, činjenica B postane za uporabo zakonite norme brez pomena. Primeri na brzo roko izpisani: Starostna meja kot neovrgljiv simptom za vračunljivost ima tudi za deliktična dejanja pomen. Avstr. k. z. kaznuje spolno občevanje z žensko osebo izpod 14 let staro, predpostavljajoč, da ona nima sposobnosti, da bi prav pojmovala dalekosežnost takega dejanja. Ali: Obrekovalec (§ 210., lit. c., avstr. k. z.) se kaznuje strožje, če je služitelj, sostanovalec ali podrejenec obrekovane osebe. Presumpcija tiči v naštevanju kategorij storilcev, med njimi tudi sostanovalecev, čeprav so le-ti včasih samo čez noč v hiši (Bettgeher), ker se domneva, da se z obrekovanjem prav posebno pregreše zoper zvestobo. Ali: Kriva prisega se kaznuje strože ko lažnivo nezaprisežena izpovedba, ker se pripisuje zapriseženi izpovedbi vobče večja dokazna moč. Škodljivi uspevek, iz katerega se črpa krivičnost, je sledeča napačnost sodbe. Čim pa se tiče izpovedba zgolj osebnih podatkov, n. pr. starosti ženske osebe, se pokaže fikcija, ker bi se samo v najredkejših primerih prišlo zastran takšne izpovedbe do napačne sodbe. — Pisatelj je razčlenil v prvi polovici knjige materialno pravne presumpcije po vidikih nepravu, krivda, odgovornost za uspevek, milost i. t. d., v drugi polovici pa je preskusil smernice, kako bi se dale takšne presumpcije smotreno odpraviti, razrešiti ali odbiti. — Vobče se dajo, pravi avtor, vse presumpcije odpraviti. Treba je najti le formulacijo, ki se

izogne presumpciji in zadene vprav tisto, kar hoče normativni predpis izraziti. Mnogokrat pa se pokaže, da je — po sebi odpravljliva — presumpcija takega značaja, da ustanovitev zakonodavne norme brez presumpcije ne bi bila smotrena. Primer: Dejanski stan § 73. avstr. k. z. ima dvoje presumpcij materialnopravnega pomena: Gradi se na eni strani na tem, da je prišlo do poprejšnjega uradnega odvrčala oblasti, na drugi strani, da je bilo treba za vpostavitev miru in reda poraba izredne sile. Oba ta znaka veljata zakonodavcu očitveno za simptoma posebno teške motitve miru. Znak, za kateri gre, se da torej prav lahko spoznati; odpravljlivost ali razrešljivost presumpcije bi bila brez dvoma mogoča. Vprašljiva pa je njena umestnost. Ako bi se vzela na mestu obeh označenih delov presumpcije oznaka »posebno težki značaj motitve miru«, bi se morala formulacija glasiti, da postane vstaja upor, čim je bila motitev reda posebno težka ali nevarna. Ti pojmi pa so raztezni, a stopnjevanje sodnega preudarka, kdaj je dana večja, kdaj manjša težina ali nevarnost, do tako velike svobode baš pri političnih deliktih ni priporočljivo. Iz teh, na brzo roko izbranih primerov naj se razvidi kvalitativni pomen Flandračkovih izvajanj, iz konstatacije, da je v knjigi nanizal, opredelil in oblelal na stotine presumpcij, pa kvantitativna bogatost njegovega problema. Glavno je, da bo zakonodavna tehnika, če se bo ozirala na te probleme, prav gotovo pridobila. Najpreprostejše misli, in če skoraj neopazene, postanejo pomembne, čim jih uvrstimo v logični sestav miselne zgradbe, zlasti če gre za tako važno, kakor je ustvarjanje zakonov.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Borowski Stanisław: Materijaly do ćwiczeń seminaryjnych z historii prawodawstw słowiańskich: I. Statuty Cara Duszana z lat 1349 i 1354. Warszawa, 1934. Str. 84.

Prof. dr. Józef Rafacz izdaja v seminarju za poljsko pravno zgodovino na varšavski univerzi posebna dela za seminarske vežbe. Doslej je bilo izdanih petero del, a razen enega so vsa napisana od avtorja tu prikazane knjižice, ki smo jo že srečali v Sl. Pr. 1933, str. 34, kot bivšega stipendista beograjske in zagrebške univerze. Plod njegovih studij v Jugoslaviji je poljska prireditev Dušanovega zakonika. Za uvod prinaša podatke prepisov Dušanovega zakonika, 21 po številu, potem podatke o izdajah tega zakonika v izvirnem in v francoskem, nemškem, poljskem, ruskem, novosrbskem in slovenskem jeziku, slednjič omenja že v uvodu tista dela, ki se bavijo na splošno z Dušanovim zakonikom. Glavno delo pa je opravil Borowski s tem, da je po izdaji Stojana Novakovića natisnil izvirne določbe in jim sproti dodajal poljski prevod. Pod črto je priobčil nekoliko razlage v opombah, zlasti glede tega, v katerem prepisu se nahaja kakšna določba v drugačni obliki. Za praktične svrhe pri seminarskih vežbah je podal na 8 straneh razlago izvestnih pravnih izrazov, ki pa bi bila po nekodi lahko obširnejša (n. pr. pri »duševnicah« v primeri s »porotniki«, pri »potki«, »uzdanju« i. t. d.). Na kraju priobčena bibliografija o Dušanovem zakoniku je zelo skrbno sestavljena; zatorej bo vsakomur, ki se zanima za srbsko pravno zgodovino, zelo dobrodošla. S posebnim zadovoljstvom smemo ugotoviti, da se zanimanje severnih Slovanov za pravno zgodovino južnih Slovanov od leta do leta širi in pogloblja.

Dr. Metod Dolenc.

Dąbkowski Przemyslaw: Kronika historyczno-prawna za rok 1933. Odbitka z Przewodnika historyczno-prawnego Rocznik IV. za rok. 1933. Lwów, 1934. Str. 124.

Slovenske pravnike velja opozoriti na velikansko delo, ki ga opravlja univ. prof. Dą b k o w s k i (Lwów) na polju svetovne pravne zgodovine; on je sekretar historično-filozofičnega oddelka Akademije znanosti v Lwóvu, pa je že leta 1927. praznoval tridesetletnico svojega znanstvenega delovanja. Že od l. 1927. dalje priobčuje v vseskozi znanstveni obliki material za pravno zgodovino vsega sveta. Prvi zvezek je izšel za dobo 1920. do 1925., naslednja leta je obdelal pozneje, vso dobo leta 1933., deloma — glede posameznih vprašanj, do 31. marca 1934. pa v pričujočem delu. Tu je registrirano in zvečine tudi vsebinski naznačeno prav vse, kar je izšlo in se tiče pravnozgodovinskih vprašanj v poljski državi, vse, kar je samostojnih del izšlo v ostali Evropi, dalje pa tudi Afriki, Aziji in Ameriki. Jugoslaviji je posvečen oddelek na str. 91 do 96. Da so omenjene vse razprave, ki so v navedenem razdobju izšle v Slovenskem Pravniku, je samo ob sebi razumljivo. Pa tudi v Jugoslaviji med pravniki malo znana bogoslovna revija Cerkovnoe Obozrénie (Beograd) je upoštevana. Že ideja, na kateri sloni prikazana kronika, je izvrstna, istotako pa tudi njena izvedba.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Sajovic Rudolf: Rassegna di Legislazione jugoslava, anno 1925, Roma 1934, str. 85.

Dr. Sajovic Rudolf: Rassegna di Legislazione jugoslava, anno 1930, Roma 1934, str. 81

Institut za proučavanje zakonodavstva, o čemer je bilo v Slovenskem Pravniku že poročamo, je objavil tudi letos svoje redne publikacije, to je Letopis za primerjalno pravo in zakonodajne študije (Annuario di diritto comparato e di studi Legislativi), Pregled svetovnega zakonodavstva (Repertorio della Legislazione Mondiale) in Pregled mednarodne pravne bibliografije (Repertorio di Bibliografia Giuridica Internazionale).

Za sedmo in osmo knjigo imenovanega Letopisa (Annuario) je napisal dr. S a j o v i c, ki sodeluje pri Institutu od njegove ustanovitve že vrsto let, pregled jugoslovanske zakonodaje za leti 1929 in 1930. K običajnim težavam takih del, ki zahtevajo — če naj resnično služijo namenu — temeljito poznavanje teorije in prakse, se je pridružilo še to, da se naša pregled na dobo, ko se je po 6. januarju 1929 v rastočem tempu uveljavljala naša zakonodavna aktivnost in položila zakonske osnove nove državne ureditve. Priznati je treba, da je avtor vsestransko zadovoljivo premostil težave in podal zgoščeno, a jasno sliko našega zakonodavstva v letih 1929 in 1930. Inozemstvo se bo iz tega pregleda, ki vsebuje v vrstnem redu italijanskega alfabeta včasih kar skrajšane razprave o posameznih zakonih, moglo izčrpno informirati o velikem delu in napredku, ki ju je v tem pogledu storila naša država. Da navedem le nekatere primere: Zakon o odvetnikih je obdelan na osmih straneh slovarskega formata, poravnava izven stečaja in stečaj na devetih straneh, avtorsko pravo na 3 straneh, zakon o ureditvi sodišč in sodnikih rednih sodišč na 11 straneh, civilni postopnik na 12 straneh itd. Iz pregleda za leto 1930 naj omenim le zakon o izvršbi in zavarovanju, vojni kazenski zakonik, zakon o zemljiških knjigah, o notarjih, o upravnem

postopku. Kakor kažejo že ti primeri, gre za snovi, ki so za državno ureditev osnovne važnosti in za katere se inozemski juristi posebno živo zanimajo. Pri tem je bilo treba držati pravo mero in posvetiti tudi drugim zakonom ono pažnjo, ki jo po svoji funkciji zaslužijo v hierarhiji pravnega reda. Tudi to je avtor povsem zadovoljivo rešil in pri vsem tem v vseh pregledih znal spretno poudariti prav one elemente, ki prihajajo v poštev iz komparativnega vidika, ne da bi pri tem kaj utrpela enotna slika našega pravnega sestava.

Ob živahnem — morda celo preživahnem — delovanju zakonodavnih aparatov na vsem svetu so taki zgoščeni — a točni in jasni — pregledi, neobhodno potrebni. Za veliki trud, znanje in izkustvo, ki jih je dr. S a j o v i c položil v ta dela, zasluži našo iskreno hvaležnost, Rimski Institut pa, ki nas že vrsto let seznanja s pravnim udejstvovanjem inozemstva, obenem pa širi glas o našem prizadevanju v mednarodnem svetu, naše nedeljeno priznanje.

Dr. Boris Furlan.

Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht je nemška revija, ki jo je pod okriljem instituta za inozemsko javno pravo in mednarodno javno pravo začel l. 1929 izdajati vodja instituta in berlinski vseučiliški profesor Viktor Bruns v družbi z drugimi strokovnjaki: Erich Kaufmann, Carl Schmitt, Rudolf Smend, Heinrich Triepel, Ludwig Kaas, Friedrich Glum, Ernst Schmitz. Revija izhaja v založbi Walter de Gruyter et Co, Berlin - Leipzig letno v štirih sešitkih, ki obsegajo skupaj 50 do 60 tiskovnih pol in stane sedaj letno RM 25, dočim je znašala še lansko leto še enkrat več. Letošnji trije obširni sešitki imajo bogato vsebino. Naš namen je, naznačiti to vsebino in tako opozoriti na revijo interesente.

Revija je s svojo mnogovrstno, aktualno in dobro podano vsebino bogat vir za študij javnega prava. V vsakem sešitku je na prvem mestu nekaj razprav, nakar se vrste poročila in listine o mednarodnem javnem pravu, mednarodnih pogodbah, Zvezi narodov in mednarodnem pravosodstvu. Dokumenti so ponatisnjeni v izvirnem besedilu. Za nas, ki smo daleč od bogatih strokovnih knjižnic, so velike vrednosti številni kritični prikazi najnovejših knjig kakor tudi člankov in razprav, natisnjenih v strokovnih revijah s področja javnega prava in mednarodnega javnega prava.

Dne 16. novembra 1933 sta Roosevelt in Litvinov izmenjala 11 pisem, ki vsebujejo priznanje sovjetske vlade od strani USA. Ta pisma, ki so v celoti ponatisnjena na 83—92 strani, obravnavajo vzpostavitev diplomatskih odnošajev, neintervencijo in vprašanje propagande, versko svobodo in obči pravni položaj Američanov v USSR, terjatve in protiterjatve. M a k a r o v (str. 1—24) analizira te dogovore in pri tem upošteva rešitve, ki so se v omenjenih vprašanih dosegle v razmerju med USSR in drugimi državami. Bloch razpravlja o sklepanju mednarodnih pogodb po švedskem pravu (str. 25—52), pri čemer se obširneje zaustavlja pri sodelovanju narodnega zastopstva. O organizaciji in o rezultatih obveznega dela v Bolgariji, uvedenega z zakonom od 14. junija 1920 piše L u b e n o f f (str. 53—70). Kdor se zanima za problem korporacij, bo s pridom vzel v roke razpravo A p o l l o n j a, ki v dveh sešitkih (str. 193—207, 547—581) razvija svoje

misli o nastanku in dalekosežnosti italijanskega zakona od 5. februarja 1934 o ustanovitvi korporativnih organov fašistične države. Na str. 450—455 je ponatisnjeno besedilo navedenega zakona. Gretschaninow piše o sestavi Sveta Zveze narodov (str. 208—225), posebno o metodi, ki velja od leta 1926 dalje za volitev nestalnih članic Sveta ZN in o poskusu spremeniti prakso, da bi se te članice izbirale vedno le iz kroga istih skupin držav. V razpravi pod naslovom Vzpostavitev ravnotežja v Evropi po dunajskem kongresu (str. 226—260) dokazuje Elbe na podlagi številnih zgodovinskih dejstev, da so v nasprotju z »versajskim diktatom« sto let prej državniki, zbrani na dunajskem kongresu, bili prožeti z mislijo vzpostaviti evropsko zajednico držav kot v svojih delih harmonično razčlenjeno in izravnano celoto. Potem ko Stauffenberg odgovarja na kritiko Scellea v pogledu odtegnitve državljanstva (str. 261—276) in podaja Bentwich razvoj mandatov B in C tekom zadnjih petih let (str. 277—295) se vrstita dve razpravi o problemih, s katerimi se posebno nemški znanstveniki mnogo bavijo, odkar je Nemčija izstopila iz Zveze narodov: Swendemann riše potek pogajanj o razorožitvi in enakopravnosti od 14. oktobra 1933 dalje (str. 296—314), dočim zavzema Bilfinger načelno stališče napram problemu enakosti držav v mednarodnem javnem pravu (str. 482—497). Aktualna je še ne zaključena razprava Gretschaninowa o »Closer Union« in »Closer Co-operation« v Vzhodni Afriki (str. 498—546): pisatelj razvija načrte angleške vlade o načinih, kako naj bi se ozemlje Tanganyika tesneje združilo s sosednjimi ozemlji, in dokazuje, da ti načrti niso združljivi z značajem Tanganyike kot ozemlja pod mandatom. Csekey podaja nastanek in vsebino zakona o spremembi ustave Estonske od 28. okt. 1933, katerega besedilo je v nemškem prevodu ponatisnjeno na str. 438—450.

Toliko glede razprav. Ni pa prostora, da bi navedel vso bogato vsebino drugega dela revije, namreč poročila in listine. Kot primer naj navedem, da je Lubenoff napisal poročilo o mednarodnopravnem položaju na Balkanu (str. 118—127, 319—329) in da je na str. 329—330 ponatisnjeno besedilo pakta balkanske zveze.

Dr. Ivan Tomšič.

Dr. Weinmann Heinz: Die Verfassung der privaten Schiedsgerichte, insbesondere der Schiedsvertrag. Dunaj, 1933. Moritz Perles. Str. 98. M 3.80.

Naznanjeno delo obravnava v prvem oddelku razmerje med državo in razsodiščem. Razliko med tem in državnim oblastvom vidi v tem, da črpa razsodišče svoje pooblastilo iz volje strank, ono pa neposredno iz zakona. V drugem delu razpravlja pisec o področju razsodišč. Razen državljanskih pravnih stvari pripušča pisec, da razsojajo razsodišča tudi upravne sporne stvari in stvari, katere zakon izrečno razsodiščem odkazuje. V tretjem najobširnejšem oddelku pa razlaga pisec ustavo privatnih razsodišč.

Delo je pravnodogmatične vsebine in podaja izčrpno skoro vsa vprašanja, ki se utegnejo pojaviti. Sklicuje se na bogato literaturo in judikaturu, zato bo zlasti praksi koristno. Saj je vprav v tej panogi nebroj spornih in pri tem zelo kočljivih vprašanj, na katera dosedanja literatura večinoma sploh molči. Zbog tega predstavlja knjiga nedvomno obogatitev avstrijske procesne literature, ki pa prihaja posredno v dobro tudi naši.

Saj razlike, ki jih je v tem delu grajanskega pravnega postopka uvedel jugoslovanski zakonodajec, niso tako načelne narave, da bi zahtevale v bistvu drugačno razlago. Ako piščeva razlaga, da državno oblastvo z zasebnikom ne more skleniti razsodiščne pogodbe (str. 8), za avstrijsko pravo morda ni povse nesporna, velja pa to gotovo po našem pravu. O sporih z državo smejo po § 24 zak. o drž. pravobranilstvu soditi namreč samo redna sodišča. Izmed drugih načelnih vprašanj, katerih se pisec dotika, ni moči pritrditi samo naziranju, da velja v procesu glede predlogov in navedbe teorija volje. Večina se namreč izreka za to, da je odločilna za procesna dejanja samo izjava dotičnega procesnega subjekta, ki jo je moči pobijati le po določbah procesnega prava. **Dr. R. Sajovic.**

Spomenica Kongresa pravnika u Zagrebu 1934. Izdal in uredil Stalni odbor Kongresa, 1934, Zagreb. Str. 310.

Poleg predgovora, v katerem poudarja urednik dr. Ivo Politeo važnost letošnjega zagrebskega kongresa, in kratkega prikaza o postanku in delu te vse jugoslovanske pravnike združujoče ustanove, prinaša knjiga sedemnajst referatov, ki so bili podani kongresu. O razmerju med državnim in cerkvenim zakonodavstvom posebno z obzirom na sklepanje braka so referirali odvetnik dr. Belić Matija, univ. profesor dr. Kušej Rado in apelacijski sodnik dr. Pavlović Toma. O dopolnitvi kazenskega zakona glede deliktov iz imovinske sfere sodnik Jovanović Stojan, tajnik vrhovnega sodišča Timoškin Vladimir in odvetnik dr. Zimpermann Lujo, o pravici na popravek po zakonu o tisku pa kasacijski sodnik dr. Belajčić Vladimir, odvetnik dr. Blagojević Vidan, predsednik sodišča dr. Čulinović Ferdo, univ. prof. dr. Dolenc Metod in odvetnik dr. Vesel Josip. O zakonitosti uredb referirata univ. prof. dr. Andrašy Jurij in dr. Jurković Joso. Referate o taksah v sodstvu in administraciji so napisali odvetnik dr. Brencence Ljudevit, državni svetnik dr. Sagadin Stevan in obrtni referent dr. Trtanj Josip. O fiskalnih bremenih in narodni imovini je natisnjen samo referat ljubljanskega odvetnika dr. Lapajnetta Stanislava.

Priporočamo, da si knjigo nabavijo oni, ki se kongresa niso udeležili. S tem pomorejo odboru, da bo utegnil vršiti svoje naloge tudi nadalje, obenem pa izkažejo utemeljeno zahvalo referentom, ki so za sestavo svojih lepih in vestnih referatov vložili vanje ne malo truda in dragocenega časa.

Dr. R. S.

Dr. Godina Dionis: Teoretsko praktični komentar Zakona o sudskom vanparničnom postupku za Kraljevino Jugoslaviju (Vanparnični postupak) s upadnim zakonom. Beograd, samozaložba, 1934. Str. 582, cena 100 Din.

Z zakonom o nepravdnem postopku je naša civilno procesna zakonodaja v glavni stvari završena in novi zakoni bodo, kolikor doslej še niso, stopili skoro povsod v uporabo. Naše pravništvo je postavljeno s tem pred veliko nalogo, da te zakone prouči in jih pravilno izvaja. Pretežno praktični pravniki so tudi čutili potrebo, da nove zakone raztolmačijo in jih primaknejo bliže izvršujočim ter omogočijo njih uporabo brez prevelikih trenj. Seveda je bilo to mogoče le, ker novo zakonodavstvo ni v glavnem izvorno, marveč se opira na tuje vzore, o katerih obstoji tako obširna literatura kakor tudi judikatura.

Vsak resen napor v tej smeri je pozdraviti in zato jemljem z veseljem v roke tudi naznanjeno knjigo, ki je izšla kmalu po publikaciji zakona samega in par dobrih mesecev prej, preden stopi v celoti v veljavo. Pisec tega komentarja, ki je izdal v Beogradu že tri priročnike za uporabo civilnega procesnega in izvršilnega postopnika, razklada na lahkoumljiv način določbe novega nepravdnega postopnika. S teorijo se ne bavi skoro nič in to tudi ne štejem knjigi v slabo, načela nepravdnega postopka pa so jasno in dobro razložena. Tu pa tam bi želeli sicer nekaj več, tako n. pr. o vprašanju, kdaj napoti nepravdni sodnik stranke na civilnopravno pot. To pa zaradi tega, ker ta ne odloča vselej le o »nepravdnih« stvareh, marveč so mu odkazane sempatam tudi sporne in ker so v beograjskem področju strogo pazili doslej, da je dobil rešitev v roke pravdni sodnik, čim so se pokazala nasprotja o temeljnih činjenicah. Svoja lastna razlogovanja je dopolnil pisec z motivi k zakonskemu načrtu in z odločbami bivšega dunajskega vrhovnega sodišča. Posebno praktično vrednost pa dajejo knjigi obrazci številnih sodnih odločb in rešitev v nepravdnem postopku, te bodo prav dobro služile onim, ki so bili vajeni doslej drugačnega reševanja.

Dr. Rudolf Sajovic.

Annuario di diritto comparato e di Studi legislativi. Vol. IX, Fasc. V in Vol. IX, Fasc. VI. Roma, 1934. Članka: Rombach, Il Progetto italiano di Codice marittimo e il Codice di commercio olandese; Radouant, Osservazioni sul titolo della filiazione nel Progetto di Codice Civile Italiano. Bibliografia Belga 1931, Giurisprudenza Italiana 1931.

Dr. Bajič St.: Vpliv gospodarske depresije na delovno pravo. Odtis iz Pravosudja, 1934, str. 14.

Dr. Bajič St.: Zaščita delavskih in nameščenskih zaupnikov. Knjižnica Zveze društev privatnih nameščencev. Ljubljana, 1934. Str. 11.

Del Vecchio Giorgio: Giustizia e Diritto. Odtis iz Rivista Internazionale di Filosofia del Diritto. 1934, str. 8.

Del Vekio Gjorgjo: Kriza pravne nauke. Odtis iz Arhiva za pravne i društvene nauke, 1933, str. 16.

Del Vecchio Giorgio: Il Problema delle Fonti del Diritto positivo. Odtis iz Rivista Internazionale di Filosofia del Diritto, 1934, str. 17.

Del Vecchio Giorgio: Individuo, Stato e Corporazione. Odtis iz Rivista Internazionale di Filosofia del Diritto, 1934, str. 37.

Del Vecchio Giorgio: La Crisi della Scienza del Diritto. Odtis iz Rivista Internazionale di Filosofia del Diritto, 1934, str. 30.

Del Vecchio Giorgio: Le Problème des Sources du Droit Positif. Annuaire de l'Institut International de Philosophie du Droit et de Sociologie Juridique, 1934, str. 20—35.

Del Vecchio Giorgio: Ricordando Alberico Gentili. Odtis iz Rivista Internazionale di Filosofia del Diritto, 1934, str. 6.

Maklecov A.: Strafrechtsnovelle in Jugoslavien. Odtis iz Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, Bd. 54, str. 256—260.

Jovanović St.: Dr. Dušan Subotić. Odtis iz Pravosudja, 1934, str. 8

Jovanović St.: Prvi skup Sudija Kraljevine Jugoslavije. Šesta skupština Kongresa pravnika Kraljevine Jugoslavije. Poseta Bugarskih pravnika Jugoslaviji. Odtis iz Pravosudja, 1934, str. 23.

Dr. Štefinović J.: Malo o pravu Trgovačkog računovodstva. Odtis iz Randovega Spominskega zbornika. Praga, 1934, str. 41.

Dr. Vesel J.: Pravo na ispravku po zakonu o štampi. Odtis iz Spomenice na šesti kongres pravnika. Zagreb, 1934, str. 18.

Dr. Vesel J.: O valorizaciji u Krivičnom pravu. Odtis iz Spomenice Mauroviću. Beograd, 1934, str. 27.

Staub's Kommentar zum Allgemeinen Deutschen Handelsgesetzbuch. Ausgabe für Österreich. I. Band. 9. snopič, čl. 122—134, str. 513—576. **II. Band.** 1. in 2. snopič, čl. 271—289, str. 1—128. Dunaj, Manz, 1934. Cena za snopič S. 3.60.

Članki in razprave v pravniških časopisih. Arhiv, XLVI, št. 1, 2: Jovanović Sl.: Kelsenova kritika marksizma. Vukašinović V.: Imovinsko-pravni status ženske u Crnoj Gori. Pržić I.: Isključiva nadležnost država u oblasti međunarodnoga prava. Begović M.: O adopciji u šerijatskom pravu. Djura P.: Balkanske konferencije. Uzelac D.: Odnos državne vlasti i emisione banke. Prodanović D.: Svečano obećanje kao krivokletstvo. Kukuljac M.: Dokaz saslušanjem stranaka iz § 144 Kz. Pavlović I.: Zakon o ustrojstvu Ministarstva inostranih poslova, donet na osnovu turskog ustava iz 1838 godine. Djordjević J.: Digieva opšta teorija o državi. Blagojević B.: Egzekvatura stranih presuda po zakonu o izvršenju i obezbeđenju. Nedeljković B.: Nekoliko reči o zakonu o uređenju agrarnih odnosa u ranijim pokrajinama Južne Srbije i Crne Gore. Pržić I.: Stalni sud međunarodne pravde kao drugostepena instancija u sporu budimpeštanskog univerziteta protiv Čehoslovaške. Obradović S.: Privremeno zbližavanje sa balkanskim zemljama. Perković L.: Proglašenje mrtvim i pravo na aktivne odnosno penzijske prinadležnosti. Stjepanović N.: Povraćaj prinadležnosti primljenih po poništenim odlukama o službenim odnosima i građanska pravna odgovornost službenika koji su takve odluke spremali i podneli na odobrenje. Cirković S.: XVIII-a sesija Međunarodne konferencije rada. — Arhiv, XLVI, št. 3: Tasić Dj.: Interesna jurisprudencija. Frank S.: Izgradjivanje nauke o normativnim obilježjima bića krivičnog djela. Subotić Dj.: Zaštita poseda (državine) po novom Grpp. Bartoš M.: Za crkveni ili građanski brak. Pržić I.: Spor oko suverenosti nad istočnim Grenlandom. — Arhiv, XLVI, št. 4: Spektorski E.: Ruski sociolozi. Prodanović D.: Privatni učesnik kao supsidijarni tužilac. Mladenović M.: Sta je geopolitika. Kukuljac M.: Povlačenje tužbe po novom Grpp. Arandjević D.: Forma za sklapanje braka. Pržić I.: Berlinski projekti konvencija o vazduhoplovnom pravu. Perković L.: Razrešenje službenika koji se penzionišu po disciplinskoj presudi. — Branić, št. 9: Subotić D.: Novi potezi nemačkog krivičnog zakonodavstva. Soldatović D.: Jedan kasacioni sud za celu zemlju. Janković D.: Sudska nadležnost i § 151 od. 1 st. 2 z. o šumama. Belić M.: Zamjenici advokata na raspravama. Jelić R.: Sudjenje u osustvu okrivljenog. Frantlović B.: Primena Grpp. u administrativnom sporu. Jovanović P.: O primeni čl. 17 z. o ličnim imenima. Blagojević B.: Odnos kolektivnih i pojedinačnih ugovora o radu. — Branić št. 10: Viteški Kralj Aleksandar I. Ujedinitelj. Šesta redovna skupština Advokatske komore u Beogradu. Živadinović M.: Mandatni postupak i postupak u meničnim i čekovnim sporovima. — Mjesečnik št. 8: Milobar F.: Rooseveltov veliki eksperimenat. Belić M.: Novi austrijski konkordat. Gornjičić J.:

Carinsko zakonarstvo i egsekutiva. Steinmetz I.: Oštećenik i privatni učesnik. Boschi I.: Funkcije odvjetničkog i sudačkog poziva. Silović J.: Pobačaj se mora strogo kazniti. — **Mjesečnik št. 9 in 10:** Spomen povodom strašnoga događaja u Marseilleu. Milobar F.: Antidemokratske revolucije, njihovi uzroci i vjerojatni rezultati. Lederer Ž.: Pariški pakt i naše ustavno pravo. Rižnar V.: Tužba ili otkaz za raskidanje uporabne pogodbe. Ščetinec J.: Socijalna organizacija fašizma. Žic N.: Volčičev prepis Moščeničkog statuta. Magjar D.: Dodaci na skupoću državnih službenika i socijalne odredbe ustava. Krmpotić J.: Gonjenje zbog preljuba iza stupanja na snagu zak. o izmjenama i dopunama u Kz. Šesta skupština pravnika. — **Policija št. 15—16:** Subotić D.: Kakve se mere mogu preporučiti da se skratiti trajanje procesa zvanih monstr-procesi? Stefanović J.: Odluke opštinskih odbora. Lazić D.: Krivična dela protiv sigurnosti javnog saobraćaja za ljude, imovinu i vesti. Kecojević S.: Uloga policije po novom krivičnom postupku. Stokić Lj.: Za legalnu formu pobačaja. Frantlović B.: Ima li pravnog sretstva protiv odluke o odobrenju opštinskog budžeta. Ocokoljić N.: Zakon o gradskim opštinama. Milojević B.: Pobijanje mesne nadležnosti pred sreskim sudom. Jakovljević A.: Prazni prostori u pravu. Obrknežević Lj.: Da li je propisom § 383 novog Kz derogiran propis § 373-a starog Kz. Savić T.: § 178 Kz u teoriji i praksi. — **Policija št. 17—18:** † Dr. Dušan M. Subotić. Stefanović J.: Odluke opštinskih odbora. Lazić D.: Krivična dela protivu sigurnosti javnog saobraćaja za ljude, imovinu i vesti. Vlaškalin M.: Kazna zatvora i reforma zakona o istupima. Kecojević S.: Uloga policije po novom Kp. Djelešević B.: O pravnim lekovima u krivičnim delima. Banković M.: Uticaj duvana na zločin. Marinković B.: O overavanju potpisa po zakonu o sudskom vanparničnom postupku. Pražić J.: Još o postavljanju opštinskih kapetana. — **Policija št. 19—20:** Tragična smrt Viteškog Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Blagojević V.: Regalni danak u praksi Državnog saveta. Kecojević S.: Odmeravanje kazne s obzirom na propis § 76 Kz. Stokić Lj.: Odmeravanje kazne. Stojanović M.: O disciplinskoj odgovornosti opštinskih organa. Jovanović R.: Isključenje sudije. Urošević M.: Primena § 9. Z. o suzbijanju spolnih bolesti u praksi. Simonović A.: Upućenje na spor po § 466 gr. sud. post. Savić T.: Rezervne sudije i njihova prava. Živanović M.: Pred donošenjem zakona o istupima. — **Pravosudje št. 8:** Jovanović S.: Dobro nam došli. Jovanović S.: Kongres jugoslovenskih pravnika. Blagojević V.: Postupak posredovanja u teoriji i praksi. Bajić S.: Vpliv gospodarske depresije na delovno pravo. Vukčević R.: Smisao § 90 Mz. Mirković M.: Procena spornog predmeta od strane tužioca. Stanoš I.: O nagradama sudbenih povjerenika. Djoković T.: § 471 Grpp 1 zemljišna knjiga. Vinogradov M.: Primena TBr. 44 Zst. u ostavskim stvarima. Čurčija J.: Uticaj francuskog gradjanskog zakonika na srbijanski gr. z. Lengold L.: Kontumacija u postupku pred sreskim sudom. Rukavina B.: Uloga državnog tužioca pri ponavljanju Kriv. post. pred sudijom pojedincem sreskoga suda. Petković I.: O odlukama okružnog suda po prizivima protivu presuda sreskog suda. Umičević D.: Ispravljanje progresa u krivičnoj presudi. — **Pravosudje št. 9:** Čulinović F.: Antonin Randa. Jovanović S.: Prvi skup sudija Kraljevine Jugoslavije. Lazarević A.: Položaj i uloga sudije u savremenoj državi. Bizjak I.: O siromaški pravici. Petrović V.: § 620 Grpp. švarc Lj.: Da li odgovara za pogonske obveze

sekvestar, koji vodi cijelo poduzeće? Vinogradov M.: Nadležnost za ispitivanje uverenja po uredbi o zaštiti zemljoradnika. Čurčija J.: Uticaj franc. gradj. zakonika na srbijanski gr. z. Branković S.: Granice kažnjive uvrede i klevete. Milić K.: Pobačaj se mora strogo kazniti. Milosavljević D.: O kompetenciji okružnog suda za donošenje rešenja o obustavi krivičnog postupanja po § 108/II Kp. Ćosić F.: Dokle ima mesta odustanka od predloga za gonjenje kod krivičnih dela kod kojih se postupak pokreće i vodi po predlogu oštećenog lica a u slučaju odlaganja pretresa? Jovanović S.: Šesta skupština kongresa pravnika Kraljevine Jugoslavije. Jovanović S.: Poseta bugarskih pravnika Jugoslaviji. — **Pravosudje št. 10:** Dr. Arandjelović D.: Njegovo Vel. Kralj Aleksandar I. Ingjatović N.: Oko pitanja postavljenja u pravosudnoj struci. Arandjelović A.: Ko može tražiti amortizaciju menice. Vukičević V.: Smisao § 90 Mz. Jelisavljević S.: Da li je školska opština pravna ličnost. Sardielić F.: Zapisnik i presuda u slučaju priznanja i odricanja. Godmirov Lj.: Primena čl. 56 i 117 zak. o uređenju uprave fondova u novo oslobođenim krajevima Kraljevine Jugoslavije. Muković M.: Prijava tražbina u postupku prinudnog poravnjanja van stečaja. Gradnik A.: Pojam »potpomaganja« udruženja. Rukavina B.: O surogatu zakletve s osobitom obzirom na propis § 381 Kp. Kulaš J.: Nekoliko reči uz § 98 Kz. Savić T.: § 178 Kz. u teoriji i praksi.

Razne vesti.

Kronika društva »Pravnika«. Komemorativna seja. Odbor društva »Pravnika« je imel povodom strašnega dogodka v Marseilleu dne 10. oktobra t. l. žalno seja. Predsednik g. univ. prof. dr. M. Dolenc je podarjal splošno žalost in bol, ki je zadela ves narod ob tragični smrti Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Našteval je nevenljive zasluge, katere si je stekel Veliki pokojnik kot narodni in državni voditelj in zlasti kot pokrovitelj pravnega reda v državi in unifikator zakonodaje. Ob tej težki usodi, ki je zadela državo, je tembolj potrebno, da prisežemo zvestobo domovini in dinastiji, zlasti novemu kralju Petru II. Spomin so počastili navzoči s »Slava« vzkliki in se poklonili novemu kralju s klicem »Naj živi kralj Peter II!« Ob isti priliki je poslal odbor g. predsedniku vlade to-le brzojavko: »Ob tragični izgubi našega Velikega kralja, pokrovitelja pravnega reda v državi izražamo najglobokejše sožalje ter zagotavljamo neomajno zvestobo in vdanost Nj. Vel. kralju Petru II.«

Dr. Dušan Subotić †. Zgodilo se je kakor pred desetimi leti, ko se je pred prvim zborovanjem jugoslovanskih pravnikov razstal z materjo zemljo pokojni podpredsednik stola sedmorice, odd. B, Franjo Smekia, da je na predan pravniškega kongresa, ob desetletnici te ustanove, nenadoma preminil predsednik beograjskega kasacijskega sodišča dr. Dušan Subotić. Malo pred smrtjo je bil tako rekoč v službi kongresne ideje, zamisli sodelovanja jugoslovanskih in bolgarskih pravnikov; slednjim je govoril še dne 4. septembra v imenu vseh sodnikov iz vse